

Muutosten myllerryksessä – PacTec, FoodTec, PlastExpo Nordic 2024 antia elintarvikealalle

27.3.2024

Helsingin Messukeskuksessa järjestettiin maaliskuussa pakkaus-, elintarvike- ja muovialan ammattilaistapatuma PacTec, FoodTec & PlastExpo Nordic 2024. Tapahtumassa nostettiin esiin ajankohtaisia teemoja, kuten pakkausteknologian ja elintarviketeollisuuden uusimpia innovaatioita, tuotteita ja mahdollisuuksia. PlastExpo Nordic kokosi koko muoviteollisuuden arvoketjun raaka-aineista sopimusvalmistajiin. Alan ammattilaisten puheenvuorot painottuivat vastuullisuuteen ja kiertotalouteen, pakkaussuunnitteluun, uusiin materiaaleihin sekä alaa kuohuttavaan uuteen lainsäädäntöön. Seinäjoen ammattikorkeakoulu oli tietenkin tapahtumassa mukana sekä vieraana että sisällöntuottajana.

SeAMK esillä – elintarvikeyrityksille tarjolla investointitukea

SeAMK oli messuilla mukana sekä ständillä että esiintyjänä. Markus Ojala (kuva 1) kertoi puheenvuorossaan ”Kehittyvä Elintarvike Innovaatiot – SeAMK Oy / HIGHFIVE-hanke” yritysten mahdollisuudesta saada uudenlaista kehittämisrahaa I3-rahoitusinstrumentin avulla HIGHFIVE-hankkeen hakukuulutuksen kautta. Kehitystoiminta perustuu kansainvälisen konsortion organisoimaan kehityshankkeeseen, missä Suomesta konsortion edustajana toimii SeAMK. Länsi-Suomen elintarvikealan pk-yrityksillä on mahdollisuus hakea max. 60 000 € rahoitusta ruokaketjun digitaalisten ratkaisuiden käyttöönottoon, raha on 100 % eli se ei vaadi yritykseltä omavastuuosuutta ja sitä voidaan kohdentaa mm. palkkoihin (teknologian käyttöönotto),

messumatkoihin (tutustuminen uusiin teknologioihin) tai teknologiahankintaan. Hakuaika uusille pk-yritysten kehittämishakemuksille on 15.1. – 28.3.2024. Messuille osallistui siis paljon tämän investointituen potentiaalista kohderyhmää, joten toivotaan yritysten aktivoituvan hakupapereiden täyttämisessä kontaktien myötä.

Kuva 1. Krista Eteläkari ja Markus Ojala kutsumassa yrityksiä mukaan HIGHFIVE-investointihakuun (kuva: Elina Huhta).

Uudistuva EU:n pakkauslainsäädäntö herättää tunteita

Euroopan parlamentti ja EU:n jäsenmaat ovat päässeet alustavaan sopuun pakkauksia ja pakkausjätettä koskevasta asetuksesta, joka tulee vaikuttamaan merkittävästi elintarviketeollisuuteen, sekä juoma- ja panimoalaan (Zarcone, 2024). PPWR eli Packaging and Packaging Waste Directive painottaa vahvasti uudelleenkierrätystä, pakkauksiin käytettävien luonnonvarojen kulutuksen minimointia ja tarvetta pienentää syntyvän pakkausjätteen määrää. Kierrätysmuovin vähimmäisosuutta muovipakkauksissa tullaan lisäämään ja kaikkien pakkausten tulisi olla kierrätettäviä vuoteen 2030 mennessä.

Vuodesta 2030 eteenpäin 10 % myytävien juomien pakkauksista tulee olla uudelleenkäytettäviä. Tavoitteesta on kuitenkin poikkeuksena jätetty ulkopuolelle herkästi pilaantuvat maito- ja kasvipohjaiset juomat, mutta

esimerkiksi hedelmämehut ovat uudistuksen piirissä. Tämä tulee vaikuttamaan suuresti Suomessa käytössä olevaan pullonpalautus- ja panttijärjestelmään sekä kauppoihin, juomayrityksiin ja logistiikkaan. Lisäksi juomapakkauksissa käytettävät kuristusmuovit ja muoviin yksittäispakatut tuotteen tullaan kieltämään. Tämä tarkoittaisi lain voimaanastuttua sitä, että esimerkiksi muoviin yksittäispakattuja kurkkuja ja paprikoita ei enää nähdä kaupoissa.

Tutkimus-, kehittämis-, ja innovaatiotoiminta tulee olemaan vahvassa roolissa tulevien muutosten myötä. Uusi pakkauslaki tulee kasvattamaan osaamisvaatimuksia ja yritysten tulee tehdä investointeja uusien asetusten mahdollistamiseksi. Elintarviketeollisuusliiton vastuullisuusjohtaja Satumaija Levón arvioi puheenvuorossaan (13.3.2024), että kustannukset tulevat olemaan pelkästään uudelleenkäytettäviin juomapakkauksiin siirtyessä jopa satoja miljoonia euroja. Investointien kohteena on myös pakkaussuunnittelu, sillä jokaisessa pakkauksessa tulee olla kuluttajalle lajittelua helpottava kuvallinen ohje. Lisäksi joitain nykyisiä pakkausmuotoiluja tullaan myös kieltämään. Euroopan parlamentin ja neuvoston tulee kuitenkin hyväksyä lainsäädäntö ennen sen voimaantuloa. Noin vuonna 2026 voimaan astuvat muutokset on kuitenkin hyvä jo tiedostaa ja yritysten tulee aloittaa varautuminen niihin hyvissä ajoin.

Vastuullisuudesta tingitään talouskurin vuoksi

Kestävä ja vastuullinen elintarvikepakkaaminen oli luonnollisesti messujen keskipisteenä. Pakkaus on yhä useamman elintarvikeyrityksen tärkein painettu viestintäväline muuten digitalisoituvassa maailmassa. Pakkaus nimittäin viestii yrityksen ja brändin arvoista kuluttajalle 24/7 kuluttajan elämän tilanteissa, joihin muuten olisi vaikea päästä mukaan. Elintarvikepakkauksen arvon maksimoinnista vastuullisuuden keinoin kertoi Virpi Korhonen Sense N Insight-tutkimuspalveluiden toteuttaman tutkimuksen pohjalta (13.3.2024).

Alkuvuodesta 2023 toteutetussa tutkimuksessa selvitettiin tuhannen suomalaisen kuluttajan kiinnostusta LOHAS-arvioihin (Lifestyles of Health and Sustainability) eli terveyden ja kestävän kehityksen elämäntapoihin ja näiden heijastumiseen kuluttajin tekemissä elintarvikepakkausten valinnoissa. Edellinen tutkimus toteutettiin juuri ennen koronaa vuonna 2020, jolloin 45 % tuhannesta suomalaiskuluttajista kuului LOHAS heavy ja medium-ryhmiin eli vastuullisuutta, estetiikkaa, eettisyyttä ja ekologisuutta erittäin voimakkaasti tai jonkin verran elintarvikkeiden pakkausten kulutusvalinnoissaan painottavien ryhmiin.

Vuoden 2023 uusintatutkimuksessa oli tapahtunut suuria muutoksia, kun vastuullisten kuluttajien ryhmä oli pienentynyt kolmannekseen ja vastaavasti LOHAS light-ryhmäläisten määrä eli teemoista kiinnostuneiden mutta niitä omassa ostokäyttäytymisessään soveltamattomien kuluttajien määrä oli kasvanut kymmenellä prosentilla. Positiivista kuitenkin oli se, anti-LOHAS-kuluttajien eli teemaan kielteisesti suhtautuvien kuluttajien määrä ei ollut kasvanut merkittävästi.

Muutokset LOHAS-ryhmien koossa eivät onneksi kerro siitä, että kuluttajien kiinnostus LOHAS-arvoja eli vastuullisuutta, etikkaa ja ympäristöä kohtaan olisivat vähentyneet. Tilanne kertoo pikemminkin kuluttajien ostovoiman heikentymisestä koronan sekä inflaation takia, joiden vuoksi vastuullisuusmieltymyksistä on väliaikaisesti tingitty. Tilanteen toivotaan ja odotetaan palautuvan takaisin aikaisempaan kuluttajien talouden tasapainottumisen myötä.

Kuluttajat ovat kiinnostuneita kestävästä pakkaamisesta ja suosivat kuitupohjaisia pakkauksia

Korhosen vuonna 2023 toteuttamassa tutkimuksessa selvitettiin myös kuluttajien eri pakkausmateriaaleihin liittämiä mielikuvia. Kävi ilmi, että kuluttajat liittivät hyvin positiivisia mielikuvia erityisesti kartongista, biopohjaisesta muovista ja paperista valmistettuihin elintarvikepakkauksiin. Näistä valmistettuja pakkauksia kuluttajat pitivät mm. hyvin ympäristöystävällisinä, hygieenisinä, turvallisina, käytännöllisinä ja nykyaikaisina verrattuna esimerkiksi muoviin, metalliin, alumiiniin tai lasiin (kuva 2).

Kuva 2. Stora Enson vastuullisia ja vähähiilisiä kartonkipohjaisia elintarvikkeiden pakkausratkaisuja (kuva: Elina Huhta).

Elintarvikepakkauksissa kuluttajat arvostavat eniten pakkausten tuotteelle tarjoamaa hygieniaa ja suojaa sekä pakkausten ruokahävikkiä ehkäiseviä ominaisuuksia. Kuluttajalle ympäristöystävällisen elintarvikepakkauksen kolme tärkeintä ominaisuutta ovat pakkauksen kierrätettävyys, pakkauksen toimivuus ja tyhjentyvyys niin ettei tuotetta mene hukkaan sekä pakkauksen biohajoavuus ja kompostoituvuus. Erityisesti pakkaukset, jotka sisältävät vain yhtä materiaalia ja ovat siksi helppoja kierrättää, on yksi aikaisempaa huomattavasti arvostetumpi ominaisuus. Vastaavasti pakkauksen pantillisuutta kuluttajat eivät pidetä enää yhtä tärkeänä kuin ennen. Kuluttajat tunnistivat myös melko heikosti elintarvikepakkauksissa käytettäviä erilaisia merkkejä. Pohjoismainen ympäristömerkki oli tunnetuin (97 %), elintarvikekelpoisen materiaalimerkin tunnisti (67 %),

hiilijalanjälkimerkin 52 % ja FSC-merkin 45 %. Tutkimuksessa vertailtiin yhteensä 21 merkin tunnettuutta. Tämä osoittaa sen, että uusien merkkien tuominen kuluttajapakkauksiin vaatisi hyvin pitkäjänteistä kuluttajavalistustyötä niiden tunnetuksi tekemiseksi.

Nämä tulokset kannustavat siis elintarvikeyrityksiä suosimaan pakkausratkaisuissa kuitupohjaisia materiaaleja eli kartonkia, paperia ja biopohjaista muovia yhdistettynä niin, että pakkaus on helppo kierrättää. Samalla pakkauksen tulee suojata tuotetta sekä tyhjentyä käytön yhteydessä kokonaan ruokahävikin minimoimiseksi. Uusien merkkien tuomista pakkauksiin kannattaa harkita tarkasti.

PacTec, FoodTec, PlastExpo Nordic 2024-tapahtuma oli täynnä asiaa. Nyt jäämme odottamaan etenkin pakkauslainsäädännön uudistuksia ja sitä, mitä tuo noin 280 sivuinen yksityiskohtainen lakimuutos tuo tullessaan ja miten se vaikuttaa eteläpohjalaisiin elintarvikeyrityksiin.

Elina Huhta
SeAMK

Jasmine Laitila
SeAMK

Merja Saari
SeAMK

Kirjoittajat toimivat eteläpohjalaisen ruokayrittäjyyden kehittäjinä Seinäjoen ammattikorkeakoulussa Kestävät ruokaratkaisut -painoalalla. Messuvierailu ja tämä artikkeli on tuotettu osana Kestävää digitaalista kaksoissiirtymä-, sekä VHH – vastuulliset ja vähähiiliset elintarvikkeet-hankkeiden toimenpiteitä. Hankkeet ovat Euroopan unionin osarahoittamia.

Lähteet

Korhonen, V. (13.3.2024.) *Pakkauksen arvon maksimointi vastuullisuuden keinoin.* [Power-Point-esitys]. Package Testing & Research Oy / Sense N Insight-tutkimuspalvelut.

Levón, S. (13.3.2024). *Uudistuva EU:n pakkauslainsäädäntö.* [Power-Point-esitys]. Elintarviketeollisuusliitto ry.

Zarcone, C. (2.3.2024). *Packaging: Council and Parliament strike a deal to make packaging more sustainable and reduce packaging waste in the EU.* Counsil of the European Union. https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/03/04/packaging-council-and-parliament-strike-a-deal-to-make-packaging-more-sustainable-and-reduce-packaging-waste-in-the-eu/